

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ เรื่องสั้นสะท้อนปัญหาไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการมุ่งศึกษาแนวคิดและโลกทัศน์ของนักเขียนในเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร นิตยสาร หรือที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม ระหว่าง พ.ศ.2516 - 2530 ผลของการศึกษาพบว่า นักเขียนมีแนวคิดและโลกทัศน์ในการมองปัญหาอย่างหลากหลายจึงทำให้เห็นภาพในมุมมองกว้างขึ้น ปัญหาที่ปรากฏในเรื่องสั้น เป็นปัญหาที่นักเขียนนำมาวิพากษ์วิจารณ์ให้เห็นข้อบกพร่องและความผิดพลาดในแง่มุมต่าง ๆ

ปัญหาในด้านการศึกษาที่พบในเรื่องสั้น ปรากฏว่านักเขียนเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา ได้แก่ ความไม่เสมอภาคทางการศึกษา รัฐไม่จัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน และครูถูกขบวนการโจรก่อการร้ายคุกคามความปลอดภัย

อนึ่ง ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาจะมีสาเหตุเกิดจากความยากจน ผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะเป็นค่าใช้จ่ายให้บุตรหลานของตน เรียนต่อในระดับสูง นอกจากนี้ผู้ปกครองบางคนมีฐานะดี แต่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาจึงไม่ให้บุตรหลานของตนเรียนต่อในระดับสูง เด็กบางคนต้องอพยพตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานในต่างถิ่นจึงไม่มีโอกาสที่จะเข้าโรงเรียน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งให้บุตรหลานออกจากโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนในระดับสูง ส่วนใหญ่จะอยู่ในเมือง เด็กที่อยู่ในชนบทและมีฐานะยากจนไม่สามารถเข้าไปเรียนได้จึงทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา ส่วนปัญหาที่เกิดจากรัฐจัดการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการนั้น นักเขียนเรื่องสั้นเหล่านี้ได้สะท้อนภาพให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน และเกิดความเกรงกลัวว่าการที่ส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในสถาบันการศึกษาของรัฐจะเป็นเหตุให้บุตรหลานทำตัวให้เหินห่างการปฏิบัติตัวทางศาสนา และละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ไทยมุสลิมจึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในสถาบันการศึกษาทางศาสนามากกว่าสถาบันการศึกษาของรัฐ นอกจากนี้กฎระเบียบ

ของสถาบันการศึกษาของรัฐก็ไม่เปิดโอกาสให้เด็กไทยมุสลิมได้มีอิสระในการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม จึงไม่เกิดศรัทธาต่อสถาบันการศึกษาของรัฐ ส่วนปัญหาที่เกิดจากการคุกคามของบวณาการโจรก่อการร้ายนั้น นักเขียนมีความคิดเห็นว่า สาเหตุมาจากโจรก่อการร้ายต้องการที่จะคุกคามความปลอดภัยของครูโดยการไ้ครูเป็นเครื่องมือต่อรองกับรัฐ ทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่าคุณไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงขาดขวัญ กำลังใจในการทำงาน และมีผลกระทบต่อการศึกษา

ในด้านภาษา นักเขียนมีความเห็นว่า การที่รัฐส่งเสริมให้เกิดค่านิยมในการใช้ภาษาไทยทำให้ไทยมุสลิมเกิดความรู้สึกว่าภาษาของตนถูกคุกคาม จึงเกิดการเสริมสร้างค่านิยมในการใช้และการอนุรักษ์ภาษามลายู เพราะเห็นว่าเป็นมรดกทางสังคมของตน

ทางด้านศาสนา เรื่องสั้นสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาเกิดจากความไม่มีเสรีภาพในการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนา เนื่องจากถูกมองว่าเป็นการขัดต่อระเบียบกฎหมายและนโยบายของรัฐ ทำให้ไทยมุสลิมเกิดความรู้สึกว่าตนถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการกระทำของข้าราชการบางคนที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและศาสนาอิสลาม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันระหว่างประชาชนกับข้าราชการ

ในด้านวัฒนธรรม นักเขียนสอดแทรกแนวความคิดว่าขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไม่ได้เป็นปัญหาต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ความแตกต่างในด้านรูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตไม่ได้เป็นปัญหาทำให้เกิดความแตกแยก แต่ตรงกันข้าม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อบางอย่างกลับทำให้มีส่วนร่วมและมีสัมพันธภาพกลมกลืนกันได้เป็นอย่างดี

สำหรับด้านเศรษฐกิจนั้น นักเขียนเห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของไทยมุสลิมส่วนใหญ่ยังยากจน การประกอบอาชีพด้วยการทำสวนยาง ทำการประมง ทำนา และประกอบอาชีพอื่นที่นอกเหนือจากนี้ ไม่ได้ทำให้มีรายได้ดีขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่จึงยังยากจนและมีหนี้สิน

ในด้านการเมือง นักเขียนชี้ให้เห็นว่าปัญหาเกิดจากการก่อการร้าย อาชญากรรม
ในรูปแบบในการก่อการร้ายและนโยบายของรัฐ

จากการศึกษาเรื่องสั้นพบว่า การก่อการร้ายเป็นปัญหาที่เกิดจากรัฐเข้าไปมีบทบาท
และบีบบังคับให้ไทยมุสลิมที่เป็นชนชั้นปกครองให้สมัยอดีตยอมรับในการเปลี่ยนแปลงอำนาจ
การปกครองที่เคยมีอยู่ก่อนด้วยการเข้าควบคุมสถาบันทางสังคมและสถาบันทางการปกครอง
จึงเป็นเหตุให้ชนชั้นปกครองสูญเสียอำนาจการปกครองแล้วเกิดการต่อต้านอำนาจรัฐในรูปแบบ
ของขบวนการต่าง ๆ ขบวนการโจรก่อการร้ายจึงเกิดขึ้น ส่วนอาชญากรรมในรูปแบบการก่อ
การร้ายนั้น เป็นการกระทำของโจรที่ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแต่แอบอ้างการกระทำของ
ขบวนการโจรก่อการร้ายเพื่อให้เกิดความน่าเกรงกลัว และในส่วนของนโยบายของรัฐ นักเขียน
ให้ความเห็นว่า ปัญหาเกิดจากการนำเอานโยบายต่าง ๆ มาใช้ แต่ขาดความต่อเนื่องใน
เรื่องการค้าเงินงาน ผู้รับผิดชอบขาดความจริงใจในการปฏิบัติตามแนวนโยบายที่ได้วางไว้

เรื่องสั้นสะท้อนปัญหาไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวรรณกรรมอีกรูปแบบหนึ่ง
ที่ถูกเขียนขึ้นจากความเป็นไปของสังคม นักเขียนมุ่งหวังที่จะแสดงแนวคิดและโลกทัศน์ของตน
เพื่อชี้ให้เห็นความบกพร่องและความผิดพลาดต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากจะ
ให้ความบันเทิงด้วยแล้วยังคาดหมายว่า อาจมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดความคิดในการปรับ
ปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามที่ได้ชี้แนะเอาไว้

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์เรื่องสั้นสะท้อนปัญหาไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วงระหว่าง
พ.ศ. 2516 - 2530 เป็นการศึกษาเฉพาะแนวคิดและโลกทัศน์ของนักเขียนเท่านั้น ควรจะมี
การศึกษาแนวคิด และโลกทัศน์ของนักเขียนเกี่ยวกับปัญหาเดียวกันนี้ในวรรณกรรมรูปแบบอื่น ๆ
เช่น นวนิยาย และบทร้อยกรอง เพื่อจะได้มองเห็นแนวคิดและโลกทัศน์ของนักเขียนในการ
มองปัญหาได้อย่างหลากหลาย